Tidsskriftet Tidsskrift for Den norske legeforening

Lite nytt om smerter

BOKOVERSIKT

Redaktørene skriver i forordet at ”Bogen er en håndbog i feltet, som kan åbne ens øjne og give nye indfaldsvinkler til ens egen praksis”, og ”så hendvender bogen sig til alle, som arbejder med smertepasienter, men vil også med utbytte kunne leses af mange smertepasienter og deres pårørende”. Dette er en særdeles ambisiøs målsetting, og dessverre er mange av kapitlene nokså overfladiske og vil neppe tilføre leger i praksis mye ny kunnskap og innsikt.

Boken har noen riktig gode kapitler. Kapitlene om torturofre, om demenspasienter og om undersøkelse av smerter hos barn er viktige påminnelser. Videre gir kapitlene om fysioterapimetoder, leketerapi og musikkterapi kunnskap om supplerende smertebehandling. Det gis ingen kritisk dokumentasjon av effekter, men man får en godt innblikk i hva metodene består i.

Hovedproblemet er at boken blir for overfladisk. Flere steder anvendes begreper som ikke defineres – dette kan bidra til forvirring snarere enn avklaring. Enkelte kapitler beskriver en dualistisk oppdeling mellom kropp og sjel, mens man hevder å formidle det motsatte: Selv om det påpekes at smerte er subjektivt per definisjon, brukes uttrykket ”fysisk smerte”. I bokens første kapitel synes Brattberg å argumentere for at ”bio-psyko-sociale helhedssyn” ikke er tilstrekkelig, og argumenterer for at man må skille mellom ”psykisk” og ”åndelig”. ”Eksistensiell smerte kan defineres som den ”livssmerte” mennesker uden åndelig erfaring oplever, mens det åndelige menneske tilsvarende taler om åndelige smerter.” Men i omtalen av ”via dolorosa” og veien til bedring og livskvalitet beskrives forhold fra kognitiv psykologi og læringspsykologi.

Selv om noen kapitler har greie oversikter og illustrerende kasuistikker, sitter man igjen med inntrykk av en serie med personlige erfaringer som ikke plasseres i sammenhenger. Det synes som mange av kapitlene vil formidle betydningen av psykologiske forhold, uten kunnskap innen psykologi.

Moderne smerteforskning viser hvordan biologiske, psykologiske og sosiale forhold smelter sammen og hvordan kognitive forhold bidrar til smerter. Boken tar ikke opp temaer som diskuteres for tiden, f.eks. mekanismestyrt smertebehandling, forebygging av postoperative smerter og betydningen av kognitive strategier og ”pain beliefs”.

Referansene i mange av kapitlene virker nokså tilfeldige, og mange kapitler har ikke henvisning til referansene i teksten.

Min vurdering er at denne boken nok bare har begrenset nytte for leger i praksis.

SteinKnardahl

Arbeidsfysiologisk seksjon

Statens arbeidsmiljøinstitutt Oslo

og

Psykologisk institutt

Universitetet i Oslo

Publisert: 10. februar 2002. Tidsskr Nor Legeforen.
© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.